

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. március 20.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2023/0079(COD)

7568/23
ADD 5

COMPET 234
IND 123
MI 213
POLCOM 49
RELEX 367
RECH 95
IA 46
CODEC 412

JAVASLAT

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2023. március 17.
Címzett:	Thérèse BLANCHET, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	SWD(2023) 162 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA amely a következő dokumentumot kíséri Javaslat Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a kritikus fontosságú nyersanyagok biztonságos és fenntartható ellátását biztosító keret létrehozásáról, valamint a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1724 és az (EU) 2019/1020 rendelet módosításáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a SWD(2023) 162 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2023) 162 final

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.3.16.
SWD(2023) 162 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

[...]

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat
Az Európai Parlament és a Tanács rendelete

a kritikus fontosságú nyersanyagok biztonságos és fenntartható ellátását biztosító keret létrehozásáról, valamint a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1724 és az (EU) 2019/1020 rendelet módosításáról

{COM(2023) 160 final} - {SEC(2023) 360 final} - {SWD(2023) 160 final} -
{SWD(2023) 161 final}

Vezetői összefoglaló
A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló európai jogszabályhoz tartozó hatásvizsgálat
A. Mi a probléma lényege, és miért jelent problémát uniós szinten?
A kritikus fontosságú nyersanyagok nélkülözhetetlen bemeneti anyagok gazdaságunkban, különösen azért, mert a zöld energia bevezetéséhez, a digitális átálláshoz, illetve az egészségügy vagy a védelem területén történő stratégiai alkalmazásokhoz szükséges technológiák gyártásához használatosak. Tekintettel a kettős átállás okozta növekvő igényekre, az ezen anyagok iránti kereslet az előrejelzések szerint uniós és globális szinten egyaránt exponenciálisan növekedni fog, ami keresleti és kínálati hiányokhoz vezet. Ezen túlmenően a kritikus fontosságú nyersanyagok uniós kínálata mind a kitermelési, mind a feldolgozási szakaszban erősen koncentrált, néha egyetlen harmadik országban összpontosul. Abban az esetben, ha az EU nem képes elegendő mennyiségű kritikus fontosságú nyersanyag ellátását biztosítani, a folyamatos uniós függőség a következő kockázatoknak teheti ki az EU-t: geopolitikai sebezhetőség; káros környezeti és társadalmi hatások; az ipari ellátási láncok zavarai; magas és ingadozó árak, amelyek késleltetik a zöld átállást; az erőfölényben lévő beszállítók és a kritikus fontosságú nyersanyagok beszállítói kihasználják a piaci erőt a downstream iparágakban. A fentiek alapján a feltárt fő probléma az, hogy az EU nem rendelkezik biztonságos és fenntartható hozzáféréssel a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz, amit a következő három részprobléma támaszt alá: az ellátási kockázatok nem megfelelő előrejelzése és csökkentése, a kritikus fontosságú nyersanyagok EU-n belüli ellátási potenciáljának az értéklánc különböző szakaszain belüli elégtelen kapacitás miatti fejletlensége, valamint a kritikus fontosságú nyersanyagok uniós beszerzésének nem kellő mértékű fenntarthatósága és körforgásos jellege.
Mit kellene elérni?
A kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló jogszabály általános célkitűzése, hogy kezelje a fő problémát, azaz a kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való biztonságos és fenntartható uniós hozzáférés hiányát. A probléma legmegfelelőbb kezelése érdekében az alábbi konkrét célkitűzések közvetlenül kitérnek a feltárt problémaforrásokra: 1. szakpolitikai alternatíva: Az uniós ipar tájékoztatásának növelése és a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos kockázatok csökkentése a globális ellátási láncban 2. szakpolitikai alternatíva: A kritikus fontosságú nyersanyagok uniós értéklánca kapacitásának növelése a belső piacon 3. szakpolitikai alternatíva: A kritikus fontosságú nyersanyagok uniós felhasználása által okozott környezeti lábnyom csökkentése Az e hatásvizsgálat által alátámasztott szabályozási kezdeményezés azonban önmagában nem tudja elérni a célkitűzést. A nemzetközi kereskedelem és beruházások diverzifikálására irányuló fokozott erőfeszítések biztosítják a torzulásmentes nemzetközi piacokat, valamint a szigorú társadalmi és környezetvédelmi normák előmozdítását a harmadik országokkal létesített partnerségekben és együttműködésben. A kritikus fontosságú nyersanyagok helyettesítése, az erőforrás-kitermelés környezeti hatásainak minimálisra csökkentése, valamint a készségekkel és a társadalmi elfogadottsággal kapcsolatos munka érdekében fokozott kutatási és innovációs erőfeszítésekre is szükség lesz. Ezeket a szempontokat a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló európai jogszabályt kísérő, annak részét képező közlemény részletesebben kifejti.
Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés (szubszidiaritás)?

Az uniós fellépés elengedhetetlen a méretgazdaságosság és választékgazdaságosság eléréséhez, valamint az erőfeszítések szétaprózódásának és az ehhez kapcsolódó hatékonysági problémáknak a korlátozásához, akár azok elkerüléséhez. E logikának megfelelően a javasolt intézkedések olyan területekre összpontosítanak, ahol az uniós szintű fellépés – a szükséges erőfeszítések nagyságrendje, gyorsasága és hatóköre – miatt bizonyíthatóan többletértéket képvisel. Például a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos projektekre irányuló beruházásoknak az értéklánc mentén történő mozgósítását célzó fellépéseket uniós szinten lehetne a legeredményesebben megtervezni és összehangolni, tekintettel a szükséges beruházások nagyságrendjére, valamint arra, hogy az ebből eredő kapacitásoknak a belső piac egészét kellene szolgálniuk. Ezenfelül az uniós szintű nyomonkövetési kapacitások javítását célzó fellépések eredményesebbek lesznek, mint abban az esetben, ha összehangolatlanok maradnának. A tagállamok és a Bizottság együtt jobban előre tudják jelezni az ellátási zavarokat, mint sokféle nemzeti erőfeszítés keretében. A javasolt keretnek – a párhuzamos erőfeszítések elkerülése érdekében – lehetővé kell tennie a feladatok hatékonyabb megosztását és a releváns információk megosztását.

B. Megoldások

Milyen alternatívák kínálóznak a célok elérésére? Van-e előnyben részesített alternatíva? Amennyiben nincs, miért nincs?

Az alternatívák különböző pillérekbe szerveződnek, amelyek különböző szakpolitikai megközelítéseket javasolnak a konkrét célkitűzések elérése érdekében. Az alternatívák különböző szakpolitikai megközelítéseket ötvöznek az ambíciószintjük alapján, de a különböző irányítási struktúrákkal elérhető megoldások alapján is, hogy az egyes alternatívákhoz kapcsolódó feladatok megfelelő szintű erőforrásokkal teljesüljenek.

Az **1. szakpolitikai alternatíva** a stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkozó célok meghatározására szolgáló mechanizmust ír elő. Ez az alternatíva kifejezetten a kritikus fontosságú nyersanyagokkal foglalkozó – a nemzeti ügynökségek hálózata és a Bizottságon belüli operatív kapacitás által támogatott – uniós testület alá tartozó irányítási struktúrát jelent. Ez a szervezet fejlesztené a nyomkövetési kapacitást, lehetővé tenné az EU stratégiai készleteinek összehangolását, és biztosítaná, hogy a vállalatok jobban felkészüljenek az ellátási zavarokra. Ez az alternatíva olyan elemeket tartalmaz, amelyek támogatják az értékláncot, különösen a feltárás koordinálása, a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos nemzeti projektek fokozott támogatása és a finanszírozáshoz jutás könnyebbé válása révén. Ami a körforgásos jelleget illeti, ez az alternatíva a kis méretű elektronikus fogyasztási cikkekre vonatkozó ajánlást és a jövőbeli intézkedések bejelentését írja elő. Fokozottabb uniós erőfeszítéseket ír elő a nemzetközi szabványosítás terén, emellett a kritikus fontosságú nyersanyagok fenntarthatóságára vonatkozó tanúsítási rendszerekkel kapcsolatos minimumkövetelményeket és az uniós piacon forgalomba hozott kritikus fontosságú nyersanyagok környezeti lábnyomával kapcsolatos tájékoztatási követelményt ír elő.

A **2. szakpolitikai alternatívában** a nyomon követés, a stratégiai készletek és a kockázati felkészültség tekintetében ugyanaz az irányítási mechanizmus található meg, mint az 1. szakpolitikai alternatívában. Ez az alternatíva tovább erősíti az EU-n belüli értékláncot, azáltal, hogy szigorúbb kötelezettségeket dolgoz ki a feltárásra vonatkozóan, és stratégiai projekteket hajt végre a stratégiai fontosságú nyersanyagok értéklánca mentén. E projektekre egyszerűsített engedélyezés és a finanszírozáshoz jutás könnyebbé válása vonatkozna. A körforgásos jelleghez kapcsolódó intézkedések közé tartoznak az ásványi nyersanyag-kitermelő iparban keletkező hulladék kezeléséről szóló irányelv célzott módosításai. A szabványokra vonatkozó intézkedések közé tartozik az ipari folyamatokra vonatkozó további, szabvány jellegű dokumentumok kidolgozása, emellett a környezeti lábnyomra vonatkozó intézkedések a kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó küszöbérték fokozatos kidolgozását tartalmazzák, amennyiben egy külön értékelés előírja, hogy az nem befolyásolná az ellátás biztonságát.

A **3. szakpolitikai alternatíva** olyan külső irányítási kapacitást dolgoz ki, amely lehetővé teszi a stratégiai készletekre, a nyomon követésre és a kockázati felkészültségre vonatkozó ambiciózus intézkedések előterjesztését. Emellett a stratégiai projektek fogalmára is épít, amelyek engedélyezését még célzott tagállami erőforrások és egy kifejezetten a kritikus fontosságú nyersanyagokra szakosodott európai alap támogatná. Ezen alternatívának a körforgásos jellegre, a szabványokra és a környezeti lábnyomra vonatkozó intézkedései megegyeznek a 2. szakpolitikai alternatíva körforgásos jellegre, szabványokra és környezeti lábnyomra vonatkozó intézkedéseivel.

Valamennyi szakpolitikai alternatíva a kritikus fontosságú nyersanyagok és a stratégiai fontosságú nyersanyagok – azaz különösen a stratégiai alkalmazásokhoz szükséges anyagokra összpontosító részhalmaz – fogalmán alapul.

A hatásvizsgálat szerint az előnyben részesített alternatíva a 2. alternatíva, különösen a hatékonyság és az érdekelt felek általi támogatottság tekintetében. Megjegyzendő, hogy a 3. alternatíva magasabb ambíciószintet képvisel, és lehetővé tenné, hogy a célkitűzések eredményesebben teljesüljenek.

Mi az egyes érdekelt felek álláspontja? Ki melyik alternatívát támogatja?

A javasolt pillérek sokfélesége miatt nem egyszerű az érdekelt felek véleményét összességében az alternatívákhoz rendelni. A hatásvizsgálat ehelyett minden egyes pillér esetében részletesen ismerteti az érdekelt felek véleményét. Összességében megállapítható, hogy az ipar érdekelt felei inkább a 3. alternatívában javasolt határozott intézkedéseket támogatják, különösen az irányítás és az értéklánc támogatása tekintetében. A hatóságok nézetei megoszlanak, és a 2. alternatívához hasonlóan némileg előnyben részesítik az irányítás hálózatalapú megközelítését. A civil társadalom a körforgásos jellegre és a környezeti lábnyomra vonatkozó 2. és 3. alternatíva legszigorúbb intézkedései támogatná.

C. Az alternatívák hatása

Melyek az alternatívák előnyei (a fő előnyökön túl, ha vannak ilyenek)?

Az **1. alternatíva** – az uniós támogatás fejlesztését meghatározó céloknak köszönhetően – várhatóan gazdasági előnyökkel jár a vállalatok számára. A vállalatok a hálózat által biztosított uniós nyomkövetési kapacitás növeléséből is profitálnának, miközben a diverzifikációjukat és a rezilienciaépítésüket nemzeti intézkedések ösztönöznék, és előnyük származna az értéklánc célzott támogatásából is a feltárás, az engedélyezés és a finanszírozás tekintetében. A hulladékkezelési jogszabályokra vonatkozó intézkedések ösztönözhetik a további hulladékhasznosítást, míg a környezeti lábnyomra vonatkozó nyilatkozattal kapcsolatos követelmények és a szabványokkal kapcsolatos intézkedések javítanák a fenntarthatósággal kapcsolatos tájékoztatás minőségét.

A **2. alternatíva** jelentősebb előnyökkel járna, mint az 1. alternatíva. Bár az irányítással, a nyomon követéssel, a stratégiai készletekkel kapcsolatos fellépések megegyeznek az 1. alternatívában szereplő fellépésekkel, az értéklánc támogatásával kapcsolatos fellépések fokozottabban stratégiai jellegű és átfogóbb választ nyújtanak a problémaforrásokra. Az észszerűsített engedélyezéssel és finanszírozáshoz jutással támogatott stratégiai projektek kidolgozására tett javaslat révén ez az alternatíva jobban hozzájárulna a stratégiai fontosságú nyersanyagokra vonatkozó uniós ellátási célok eléréséhez az értéklánc egészében, növelve a továbbfelhasználók versenyképességét is. A kritikus fontosságú nyersanyagok környezeti lábnyomára vonatkozó nyilatkozatok jobban tájékoztatnák a fogyasztókat. A feltárással vagy a hulladékkal, különösen az újrafeldolgozással kapcsolatos intézkedések is jobban lehetővé tennék a másodlagos nyersanyagok erős piacának kialakulását.

A **3. alternatíva** várhatóan még jelentősebb gazdasági előnyökkel jár a vállalatok és a tágabb értelemben vett gazdaság számára, különösen azért, hogy fokozott támogatást nyújt a külső operatív kapacitás általi nyomon követéshez, a stratégiai készletekhez vagy a kockázatok diverzifikálásához. Az alternatíva szerinti stratégiai projektek finanszírozásához egy szélesebb alkalmazási körű alap is hozzájárulna, míg a stratégiai projektek kiemelkedően fontos

közérdeket képviselő projektekként is meg lennének jelölve, és a tagállamok több adminisztratív kapacitással rendelkeznének e projektek támogatásához. A környezeti lábnyomra vonatkozó küszöbértékek növelnék a kritikus fontosságú nyersanyagok piaci fenntarthatóságát. A hulladékkal, a környezeti lábnyommal és a szabványokkal kapcsolatos lehetőségek ugyanazok, mint a 2. alternatíva esetében.

Milyen költségekkel járnak az alternatívák (a fő költségeken túl, ha vannak ilyenek)?

Az **1. alternatíva** minimális adminisztratív költségekkel jár a kritikus fontosságú nyersanyagok értékláncában működő nagyvállalatok számára, amelyeknek be kellene jelenteniük a nyomon követéshez szükséges információkat, valamint egyes downstream gyártók számára is minimális adminisztratív költségekkel jár. Felmerülnek még a környezeti lábnyomhoz kapcsolódó költségek is, amelyek minden olyan, kritikus fontosságú nyersanyagokat értékesítő vállalatnál érvényesülnének, amelyek esetében rendelkezésre állnak számítási szabályok, valamint azon vállalatoknál is érvényesülnének, amelyek általános állításokat kívánnak megfogalmazni a környezeti lábnyomra vonatkozóan. A Bizottság és a tagállamok költségei főként a javasolt intézkedések végrehajtásához, konkrétan egy olyan irányítási struktúra létrehozásához kapcsolódnak, amely ezt követően feladatokat látna el, valamint a tagállamok (például a feltárással kapcsolatos) adatszolgáltatási kötelezettségeihez kapcsolódnak.

A **2. alternatíva** a vállalatok számára hasonló költségekkel járna, amelyekhez hozzáadódna az ásványi nyersanyag-kitermelésből származó hulladékokra szakosodott gazdasági szereplők új költségei, valamint az elektromos és elektronikus berendezések gyártói számára a termékeikben és a hulladékaikban található kritikus fontosságú nyersanyagokra vonatkozó információk szolgáltatásával kapcsolatban felmerülő új költségek. A tagállamok költségei a feltárással kapcsolatos további követelmények mellett növekednének, bár ezek a költségek az ország területének nagysága alapján oszlanának meg. A Bizottság költségei elsősorban egy eredményes irányítási és nyomonkövetési rendszer létrehozását, valamint más, például a körforgásos jellegre és a környezeti lábnyomra vonatkozó intézkedések végrehajtását fedeznék.

A **3. alternatíva** jelentős költségekkel jár a Bizottság és a tagállamok számára a külső operatív kapacitás létrehozásával kapcsolatban. Ez változatosabb fellépéseket tenne lehetővé, és ezáltal hatékonyabb lenne a konkrét célkitűzések elérése szempontjából, ugyanakkor jelentős költségvetési támogatást igényelne. Az 1. és 2. alternatívához hasonló költségek mellett ez az alternatíva növelné a vállalatok költségeit is, amelyeknek a felkészültségre, a stratégiai készletekre vagy az ellátási láncuk ellenőrzésére vonatkozó további követelményeket kellene

betartaniuk.
Milyen hatást gyakorol a fellépés a kkv-kra és a versenyképességre?
Az előnyben részesített intézkedések lehetővé tennék a kkv-k, például feltárássra szakosodott junior vállalatok számára, hogy felhasználják a tagállamok által szolgáltatott további adatokat és információkat. Ezen túlmenően a kritikus fontosságú nyersanyagok értékláncában vagy a downstream ágazatokban működő kkv-k számára előnyösek lennének azok a további nyomkövetési és egyéb kockázatsökkentési intézkedések, amelyeket maguk kis valószínűséggel folytatnának. E vállalkozásokra nem hárulnak közvetlen adminisztratív költségek, például adatszolgáltatási kötelezettségekhez kapcsolódó költségek. A finanszírozáshoz jutás javulásából is profitálnának. Az uniós ipar versenyképességét összességében ugyanazok az intézkedések támogatnák, amelyek a kkv-k javát szolgálják. A stratégiai projektek kidolgozása a kritikus fontosságú nyersanyagok értékláncának megerősítése révén fokozná az EU rezilienciáját, különösen a stratégiai fontosságú nyersanyagok esetében, ami lehetővé tenné a downstream ágazatok számára, hogy biztonságosabb legyen a kritikus fontosságú nyersanyagokkal való ellátásuk, és ezáltal versenyképesebbé váljanak a világ más részein működő versenytársakkal szemben.
Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?
A tagállamok számára költségek merülnének fel az irányítási struktúrában való részvétellel, a testülettel való információ-megosztással, valamint az intézkedések végrehajtásával kapcsolatban, például a stratégiai készletek összehangolása, a vállalatok kockázati felkészültsége, az engedélyezés, a hulladékok és feltárási terén.
Lesznek-e egyéb jelentős hatások?
Ez a kezdeményezés nem irányoz elő egyéb jelentős hatást. Várhatóan nem okoz jelentős környezeti kárt, ugyanakkor – a környezeti lábnyomra vonatkozó intézkedések révén – előmozdítja a kritikus fontosságú nyersanyagok körforgásos jellegét és fokozott fenntarthatóságát elősegítő intézkedéseket.
Arányosság?
Az előnyben részesített alternatíva jobban összhangban van az arányosság elvével, mivel nem hoz létre konkrét külső operatív kapacitást a kritikus fontosságú nyersanyagokkal kapcsolatos feladatok végrehajtásához. Ez azonban azt jelenti, hogy a konkrét célkitűzések teljesítése kevésbé eredményes.
D. További lépések
A Bizottság a jogalkotási aktus alkalmazásának kezdőnapját követő öt év elteltével értékeli a jogalkotási kezdeményezés hatékonyságát, eredményességét, következetességét, relevanciáját és uniós hozzáadott értékét, és a főbb megállapításokról szóló jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak, valamint a Régiók Bizottságának. A Bizottság az értékelő jelentés alapján javaslatot tehet a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló európai jogszabály tökéletesítésére, amelynek végrehajtása során az európai ellátási kapacitásra vonatkozóan a hatásvizsgálatban ismertetett célok elérését is mérni kell. Az értékelés tartalmazza az előrehaladás nyomon követésére szolgáló mutatókat.